

Kłinem w Azję Środkową

22 lipca 2022

W Karakałpakstanie, autonomicznej republice wchodzącej w skład Uzbekistanu na początku lipca 2022 roku doszło do protestów społecznych, które spowodowane były próbami ograniczenia autonomii tego regionu, poprzez usunięcie z konstytucji kraju artykułu 70 oraz 74 – ten pierwszy mówi o Karakałpacji jako o podmiocie suwerennym; ten drugi z kolei gwarantuje prawo do secesji z Uzbekistanu.

Republika Karakałpacji jest największym regionem Uzbekistanu – zajmuje około 40% powierzchni kraju. Na około 2 000 000 ludności, 800 tys. stanowią Karakałpacy – ludność pochodzenia tureckiego, która posługuje się językiem zbliżonym do języka kazachskiego.

Karakałpakstan jest częścią składową Uzbekistanu od 1936 roku, kiedy to wszedł w skład Uzbeckiej Socjalistycznej Republiki Radzieckiej. W 1990 roku parlament republiki ogłosił suwerenność państwową. W 1993 roku z kolei podpisano porozumienie z Uzbekistanem w kwestii wejścia republiki w skład tego kraju na następne 20 lat – po upływie tego okresu miano rozpisać referendum w sprawie niepodległości republiki – nigdy jednak tego nie uczyniono.

Pomimo tego iż mieszkańcy tego regionu czują się dyskryminowani przez władze centralne, przez ostatnie dziesięciolecia nie dochodziło tam do dużych protestów antyrządowych. W regionie tym znajdują się złoża ropy naftowej, gazu ziemnego oraz plantacje bawełny. Nawet pochłanianie zysku z racji eksploatacji tych zasobów przez Taszkient nie wyprowadziło na masową skalę ludzi na ulicę. Jednak próba odebrania Karakałpacji możliwości samostanowienia była iskrą zapalną, która spowodowała wybuch społecznego niezadowolenia.

W kwestiach związanych z republiką bardzo mocno udzielają się opozycyjne grupy emigracyjne, które rezydują w kilku krajach zachodnioeuropejskich. Liderem wśród tych opozycjonistów wydaje się Aman Sagidullajew – oskarżany o różnorakie przestępstwa polityk, który uciekł z Uzbekistanu – najpierw do Kirgistanu, by ostatecznie osiąść w Stavanger w Norwegii. I właśnie z Norwegii Sagidullajew zajmuje się napuszczaniem Karakałpaków na władze Uzbekistanu, które określa władzami okupacyjnymi i wzywa do buntu przeciwko nim.

Na swoim kanale youtubowym regularnie zamieszcza propagandowe filmiki, na których pozuje z flagą Karakałpakstanu i wzywa swój naród do nieposłuszeństwa. Na długo przed niefortunną decyzją władz o ograniczeniu autonomii regionu oraz spacyfikowaniu protestów, które chciały ten proceder powstrzymać Sagidullajew domagał się uzyskania przez republikę niepodległości oraz usunięcia z jej terytorium wojsk oraz służb Uzbekistanu. Same władze Uzbekistanu zdawały się sugerować, że protesty były w dużej mierze inspirowane z zagranicy. W oświadczeniu po spacyfikowaniu próby rewolucji władze stwierdziły iż:

„Niepokój budzą próby wywierania wpływu na rozwój sytuacji w Karakałpakstanie przez pewne niezdrowe siły zewnętrzne z zagranicy, w tym poprzez ukierunkowane publikacje informacyjne i zniekształcanie bieżących wydarzeń”.

Politolog Aleksander Kniaziev zauważa, że jednym z najważniejszych krajów, zainteresowanych destabilizacją Azji Centralnej są Stany Zjednoczone, dla których takie działania są na porządku dziennym ich polityki dla tego regionu.

Sam Sagidullajew wydaje się być powiązany z najwyższymi czynnikami politycznymi w USA.

We wrześniu 2020 roku serwis Foreign Lobby informował, iż uzbecka partia separatystyczna, kierowana przez Sagidullajewa otrzymała łącznika ds. kontaktów z amerykańskimi i międzynarodowymi przywódcami – Andreya Khomutova – mikrobiologa pochodzącego z Ukrainy, który został w USA zarejestrowany jako zagraniczny agent, na podstawie ustawy z 1938 roku. Khomutov jak sam twierdzi, oficjalnie ma zajmować się kwestiami ekologicznymi a konkretnie sprawą zanikającego Morza Aralskiego.

Oprócz urzędującego w Norwegii Sagidullajewa duże grupy polityczne, które mogą wpływać na wzniecanie rewolucyjnych nastrojów w Karakałpacji istnieją także we Francji, w Kazachstanie, w Szwajcarii, w Izraelu oraz w USA, w Kalifornii.

O tym, że wewnątrz kraju dojrzewał ruch separatystyczny wiadomo było już 15 lat temu. Jednak środowiska te były tak słabe a i zapewne tak źle zorganizowane, że nie wznierały w tym okresie czasu masowych akcji demonstracyjnych. Wraz z opuszczeniem kraju przez Sagidullajewa ruch secesjonistyczny wyraźnie urósł w siłę.

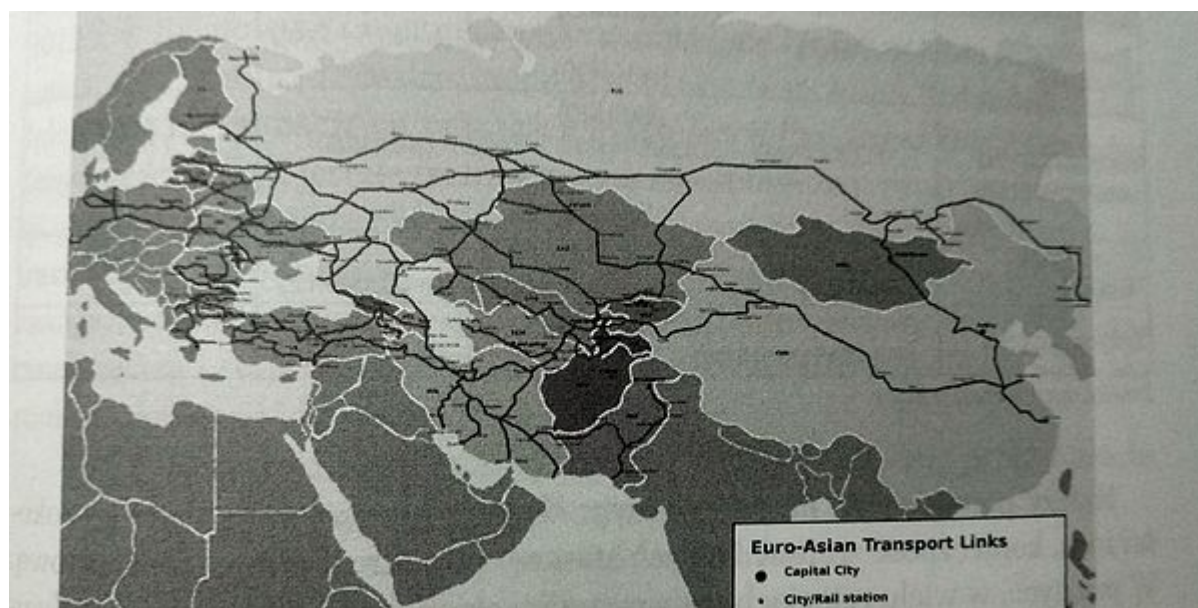
Znając metody działania zachodnich służ specjalnych, trudno byłoby sądzić, że ulokowane na zachodzie grupy opozycyjne, na czele z Sagidullajewem, nie znajdują się pod ochroną czy też nie są inspirowane przez tajne ośrodki polityczne żywo i z zainteresowaniem destabilizacją sytuacji w Uzbekistanie.

Uzbekistan pod rządami Islama Karimova przez dziesięciolecia znajdował się w międzynarodowej izolacji. Reżim polityczny

wówczas był znacznie bardziej opresyjny niż jest obecnie. Pomimo to kolorowa rewolucja w okresie do 2016 roku, do śmierci Karimova, nie przywędrowała do tego kraju.

Po śmierci wieloletniego uzbeckiego przywódcy system polityczny uległ znacznej liberalizacji a gospodarka kraju pod rządami Mirziyoyeva szeroko otworzyła się na zagraniczny kapitał. Kraj od tamtej pory zaczął rozkwitać.

Uzbekistan przystąpił do Inicjatywy Pasa i Szlaku co spowodowało miliardowe inwestycje Chin (w 2017 roku Uzbekistan podpisał z Chinami umowy o współpracy opiewające na 23 mld dolarów). W 2019 roku Uzbekistan powołał nową grupę rządową odpowiedzialną za dostosowanie planu rozwoju własnego kraju do ambicji Chin w zakresie BRI. Biorąc pod uwagę strategiczne położenie Uzbekistanu, może on odegrać istotną rolę w transporcie towarów z Chin do Europy w ramach właśnie inicjatywy Nowego Jedwabnego Szlaku.

Kiedy na Ukrainie wybuchła wojna, Chińczycy starali się szukać alternatyw dla transportu lądowego przez Rosję i Ukrainę. Uzbekistan jest w tej materii jedną z najlepszych opcji, gdyż to właśnie przez ten kraj prowadzi północnokaspijsko-środkowoazjatycki korytarz NJS, który jak się wydaje jest najkrótszą nitką głównego korytarza centralnego.

Jak zauważa serwis silkbroadbriefing.com przez Karakałpację prowadzi kolejowy korytarz transportowy który przechodzi przez uzbecką republikę, Bejneu, Aktau w Kazachstanie, następnie Morze Kaspijskie, Azerbejdżan, Gruzję, Morze Czarne, port w Konstancy w Rumunii i dalej sięga w głąb Europy. Trasa ta może być strategicznie ważna ze względu na omijanie Rosji, która w ciągu ostatnich lat zrobiła bardzo wiele, aby zdestabilizować chińską inicjatywę Pasa i Drogi. Od strony Chin budowa tej nitki ma ruszyć w 2023 roku. W dniu ukończenia szlak ten stanie się najkrótszym szlakiem transportowym, łączącym Chiny z Europą, poprzez Iran i Turcję.

W przypadku zakończenia wojny na Ukrainie trasa przez Karakałpację może posłużyć też jako część korytarza Jedwabnego Szlaku przechodzącego właśnie przez kraj ze stolicą w Kijowie.

Uzbekistan oraz jego największy region – Karakałpacja – ze względu na swoje położenie geograficzne odgrywać może więc ważną rolę w handlu międzynarodowym, zwłaszcza w skomunikowaniu Europy z kontynentem azjatyckim, aby stworzyć tym samym most lądowy łączący jeszcze wciąż fabrykę świata – Chiny, oraz innych wielkich producentów azjatyckich, z europejskimi rynkami zbytu. Wojna ukraińska powinna zwiększyć jeszcze znaczenie Uzbekistanu i jego potencjał transportowy.

Tymczasem w momencie jak by się wydawało, niezwykle ważnym dla tego kraju i regionu, wybuchają tam protesty, sprowokowane rzecz jasna przez stronę rządową, które powodują, że na miesiąc, od 3 lipca do 2 sierpnia wprowadzony zostaje tam stan wyjątkowy, oraz do tego godzina policyjna, od godziny 21:00 do godziny 7:00 rano.

To co biznes lubi najbardziej to spokój, stabilność, bezpieczeństwo, brak wojen oraz zagrożeń ich wybuchu. Sytuacja w Uzbekistanie przez lipcowe rozruchy daleka jest od pożądanej. W protestach, które już na pierwszy rzut oka wyglądały na kolejną kolorową rewolucję i próbę co najmniej podważenia obecnych rządów (władze Uzbekistanu mówią nawet o próbie obalenia rządu), zginęło ponad 20 osób, kilkaset zostało rannych. Sytuacja społeczno-polityczna więc, z stabilności i bezpieczeństwa oraz reform w kierunku probiznesowym, z którymi mamy do czynienia od początku rządów Mirziyoyeva, przeobraziła się w oazę niestabilności i braku bezpieczeństwa.

□

Nie jestem zwolennikiem doszukiwania się w każdym protestach ukrytej ręki obcych mocarstw. W przypadku Uzbekistanu mamy jednak do czynienia po pierwsze z wyraźnym powodem ku temu: destabilizacja Inicjatywy Pasa i Drogi, szerzenie hasel rewolucyjnych przez opozycje uzbecką rezydująca na zachodzie Europy i powiązaną z zachodnimi elitami politycznymi oraz sugestiami samych władz Uzbekistanu, że zagraniczne ośrodki brały udział w destabilizacji ich kraju. Te trzy powody każą nam przypuszczać, że mogliśmy mieć niecały miesiąc temu do czynienia z próbą wywrócenia kraju albo co najmniej wprowadzania chaosu.

□

Biorąc pod uwagę, że w sąsiednim Kazachstanie, który jest jeszcze bardziej istotny z punktu widzenia geografii Pasa i

Drogi, również w bieżącym roku mieliśmy próbę wywrócenia kraju oraz następnie i w Kazachstanie i w Uzbekistanie doszło do potężnej awarii sieci energetycznej, która również spowodowała brak stabilności, można z pewną dozą prawdopodobieństwa sądzić, iż Uzbekistan również padł ostatnio ofiarą agresji z zewnątrz czy też co najmniej próby wywołania rewolucji sprowokowanej z zewnątrz. Zaznaczam jednak, że jest to jedynie teoria – teoria zbieżna z tym co głoszą władze w Taszkencie – lecz wciąż tylko teoria.

Czy lipcowe rozruchy zaszkodzą gospodarce Uzbekistanu oraz jego współpracy w ramach chińskiej Inicjatywy Pasa i Drogi, która wydaje się być aktualnie jednym z najważniejszych projektów gospodarczych Uzbekistanu, które mają przynieść mu rozwój i dobrobyt? Zapewne tak właśnie będzie. Wszystko wskazuje z resztą na to, że tak właśnie miało być...

Autorstwo: Terminator 2019

Źródło: WolneMedia.net

Źródłografia

1. Doński-Lesiuk J., „Nowy Jedwabny Szlak. Transport Kolejowy w Obsłudze Logistycznej”, Warszawa 2020 r.

2.

<https://www.silkroadbriefing.com/news/2021/07/02/uzbekistan-an-economic-role-model-for-central-asias-belt-road-initiative/>

3.

<https://centrel.com/uzbekistan/karakalpakskie-lidery-predlozhi-li-tashkentu-dialog/>

4.

<https://www.asianews.it/news-en/Karakalpakstan-wants-true-autonomy-56248.html>

- 5 .
<https://centrel.com/uzbekistan/alga-karakalpakstan-apelliruet-k-bdipch-obse-v-varshave/>
- 6 .
<https://thediplomat.com/2022/05/china-and-uzbekistan-an-emerging-development-partnership/>
7. <https://efile.fara.gov/docs/6867-Exhibit-AB-20200910-1.pdf>
- 8 .
<https://eurasianet.org/amid-firings-and-arrests-over-karakalpakstan-unrest-uzbekistan-begins-pr-counteroffensive>
- 9 .
<https://www.foreignlobby.com/2020/09/14/uzbek-separatist-party-gets-us-agent-with-environmental-focus/>
- 10 .
<https://mailbd.net/news/karakalpak-uprising-us-will-take-advantage-of-mirziyoyevs-mistake-37739/>
- 11 .
<https://kun.uz/en/news/2022/07/02/jokargy-kenes-of-the-republic-of-karakalpakstan-issues-an-official-statement-on-events-in-nukus>
12. <https://www.rferl.org/a/1079744.html>
- 13 .
<https://www.rferl.org/a/karakalpak-activist-says-uzbek-authorities-arrested-his-relativces/26955290.html>
14. <https://www.rferl.org/a/alga-karakalpakstan/26704104.html>
- 15 .
https://www.theepochtimes.com/uzbekistan-imposes-month-long-state-of-emergency-in-unrest-hit-province-after-18-dead_4575080.html

16. <https://youtu.be/gQvw5x4mqUM>
17. <https://www.youtube.com/watch?v=L6my8-erJh4>
18. <https://www.youtube.com/watch?v=izzf0zyzfoQ>
19. <https://www.globaltimes.cn/page/202206/1267203.shtml>